

PARÁDI József
A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata

A polgári magyar állam közigazgatása és annak részeként a magyar határőrizet a dualizmus időszakában épült ki.¹ Ekkor a harmadik évezred elején tapasztalható állapotoknál Európa szerte jóval szabadabb viszonyok valósultak meg a határőrizet terén. Vízumkötelezettséget csupán a cári és az oszmán birodalom állított fel.² A Magyar Királyságban törvénnyel szabályozták, hogy az ország határainak átlépéséhez nem szükséges útlevelel. Csupán néhány – a törvény által meghatározott – kivételes kategória számára írtak elő útlevelekötelezettséget, valamint a külföldi állampolgárok részére a kölcsönösség elve alapján.³ Az Osztrák-Magyar Monarchia a határok tekintetében ugyanúgy működött, mint az Európai Unió. A Magyar Királyság és az örökös tartományok közötti határvonalat bárki, bárhol és bármikor átléphet. A dunai monarchián belül a személyek és árúk szabad mozgása biztosított volt, amelynek az alapját a rendszeresen felújított osztrák-magyar vámszövetség képezte.⁴

Gazdasági, valamint nemzet- és közbiztonsági szempontok is szükségessé tették azonban a dualista monarchia külső határainak az őrzését. Ebből fakadóan a Magyar Királyság határai közül azokon a határszakaszokon épült ki határőrizet, amely szakaszok egybe estek az Osztrák-Magyar Monarchia határaival, azaz a román-magyar és a szerb-magyar határral. Ezek egyben útleveleköteles határszakaszok is voltak, mivel a Román és a Szerb Királyság határai átlépéséhez útlevelekötelezettséget írt elő,⁵ így – a kölcsönösség elve alapján – Magyarország is útlevelekötelezettséget léptetett érvénybe a román és a szerb alattvalók számára.⁶

A Magyar Királyi Csendőrséget a határőrizetbe a miniszterelnök és az illetékes tárcák vezetői által jóváhagyott Határőrizeti Utasításban foglaltak szerint vonták be.⁷ A dualizmus időszakára már megvalósult az ország geodéziai felmérése és térképezése. Ez szilárd alapot nyújtott a határvonalak egzakt kitűzéséhez, amely azonban időnként és helyenként akadályokba ütközött. Egyes határmenti birtokok tulajdonjogai a szomszédos ország legközelebbi településeinek lakosai kezébe kerültek, ami miatt a kérdéses földterületet a helyben lakók a tulajdonosa szerinti országhoz tartozónak tekintették. Másutt a határvízfolyások medre módosult stb. A magyar kormány egyezményekben rögzítette szomszédjaival a határok pontos fekvését. Nem minden esetben sikerült azonban tárgyalásos úton rendezni a vitás kérdéseket. Ilyen esetben nemzetközi bírósághoz fordult a két szomszédos ország, mint például a lengyel-magyar határon fekvő úgynevezett halastói birtok ügyében is.⁸

A Határőrizeti Utasítás kiadására a román-magyar határegyezmény létrejötte nyomán került sor. Erdély határait az 1699., 1718., 1791. és 1793. évi békekötések határozták meg. A békekötési okmányban foglaltak azonban nem minden esetben voltak kellően pontosak, illetve azoknak a kitűzése csak részleges volt. Ebből fakadóan több vitás kérdés is felmerült amelyek tisztázása céljából a XIX. században 1804-ben, 1853-ban, 1868-ban, 1869-ben és 1881-ben tárgyalások is folytak, amelyek azonban nem vezettek eredményre. Végül az 1882. évi tárgyalás hozta meg az eredményt. 1883-ban és 1884-ben Bécsben a közös külügyminisztérium – hat havi tárgyalás után, Romániával való megegyezés nyomán – elfogadta a határokat, melyet az 1887. december 7-én, illetve november 25-én kelt nemzetközi egyezményben rögzítettek. A magyar képviselőház a közös magyar-román határt 1888. április 30-án emelte törvényerőre.⁹

A határszéli csendőrség teendőit román-magyar és a szerb-magyar határon látta el. Ezen határszakaszokon a zöldhatár őrzése és a kishatárforgalom ellenőrzése alkotta a feladatkörét. Többszöri létszámfejlesztés nyomán 1 052 határszéli csendőr tevékenykedett a Magyar Királyi Csendőrség testületében. E létszám a 12 000 fős testület 8,76 %-át tette ki.¹⁰ **(I. sz. melléklet)**

A határszéli csendőrség szervezeti felépítése is eltért némileg az ország belsejében szolgálatot teljesítő csendőrségétől. A határszéli csendőr őrsöket az úgynevezett kikülönített törzstisztek irányították, akik közvetlenül a területileg illetékes csendőr kerületparancsnokság felügyelete alá tartoztak. Ezzel szemben az ország belsejében a csendőr őrsök és a csendőr kerületek között két szintes parancsnoksági rendszer működött. A csendőr szakaszparancsnokságok a csendőr őrsök egy-egy csoportját irányították. Több csendőr szakaszparancsnokságot fogott össze egy csendőr szárnyparancsnokság. A csendőr szárnyparancsnokságok pedig a csendőr kerületparancsnokságok irányítása alá tartoztak. A határszéli csendőr őrsök úgynevezett nyári őrsökkel is rendelkeztek. A nyári őrsök a hó elolvadásától a hó leeséséig működtek a Kárpátok hágóin. Személyi állományukat az anyaőrs létszámából különítették ki tavasztól őszig. A nyári őrsök objektumait tavasszal kinyitották, ősszel pedig bezárták.¹¹ Az ország belsejében működő csendőr őrsök nyári őrsökkel nem rendelkeztek.

A határszéli csendőrség szolgálatellátása is egyedi volt. Az ország belsejében állomásozó csendőrök szolgálatukat úgynevezett őrzési beosztás szerint látták el, amelynek az volt a lényege, hogy kije-

lölt tereppontokon meghatározott ideig kellett a járőrnek figyelést végrehajtania és a tereptárgyak közötti menetvonal és menetidő is előre betervezett volt. Ezzel szemben a határszéli csendőrök számára csupán a szolgálatuk idejét és a fontosabb tereptárgyak érintését írták elő. A határszéli csendőrség járőrei portyázásaik alkalmával önállóan választhatták meg a menetidőt, a menetvonalat, a tereptárgyaknál pedig tetszés szerinti ideig tartózkodhattak.¹²

A határszéli csendőrőrsök parancsnokainak rendszeresen egyeztetniük kellett szolgálatszervezésüket a szomszédos őrsök parancsnokaival. A határszéli csendőrőrsökön lőfegyvereket négy tölténnyel töltve tárolták. Az őrsök objektumait a meglepetés szerű támadások ellen lőárkokkal és drótkadályokkal biztosították. A határszéli csendőr őrsök számára megengedett volt az őrkutyák tartása is, továbbá kötelezővé tették, hogy minden határszéli csendőr őrsön az őrs személyi állományából egy fő folyamatosan felszerelve készenlétben álljon. A határszéli csendőrség fegyverhasználati jogát is kiterjesztették.¹³

A határszéli csendőrség létrehozásával vált a magyar határőrizet a román és a szerb határon két lépcsőssé. Az egyik lépcsőt a határmenti pénzügyőr szakaszok által kiküldött pénzügyőr járőrök látták el.¹⁴ Az ország belseje felé haladva a második lépcsőt a határszéli csendőrök járőrei alkották. A határsértők valószínű mozgási területén a valószínűsített mozgási időben a pénzügyőr és a csendőr járőröket egyaránt több vonalasan szervezték. Az inkriminált helyeken és időben szolgálatot teljesítő járőrök látó- és hallótávolságban tevékenykedtek.¹⁵

A határszéli csendőrség feladatát alkotta a határmenti felderítő- és elhárító tevékenységben való részvétel is. Az Osztrák-Magyar Monarchia felderítő és elhárító szervezete nem a társországok kormányainak, hanem a közös hadseregnek alárendelve működött. A központ Bécsben állomásozott. A hadtestparancsnokságok vezérkaraiban felderítő osztályok tevékenykedtek, amelyek a hadművelési irányokban felderítő fő- és mellékállomásokat telepítettek. A határmenti felderítő és elhárító munka végzése céljából a felderítő osztályok felderítő mellékállomásokat hoztak létre a határszéli csendőrségnél. Ezek a mellékállomások minden bizonnyal jól működtek, hiszen a felderítő osztályok számos határ-csendőr tisztet terjesztettek fel legfelsőbb elismerésre.

A határszéli csendőrségnek saját hatáskörben is kellett felderítő tevékenységet folytatni a túloldali területek megfigyelésével, az utasok kikérdezésével stb. A cél az volt, hogy a túloldalon elhelyezkedő katonai erőkről minél többet megtudjanak, illetve információkat szerezzenek a csapatok szállítására alkalmas közlekedési infrastruktúráról és az elhelyezésükre alkalmassá tehető építményekről, valamint a hírközlési hálózatról tájékozódjanak. Ehhez kapcsolódott még az utazóközönség megfigyelése, a gyanús személyek kiszűrése, illetve – együttműködve a társ rendvédelmi szervezetekkel – szemmel tartása.¹⁶

A feladatkör kiterjedt a felderítő és elhárító szolgálattal szoros együttműködésben a határon személyek és tárgyak rejtett átjuttatására, határmenti ügynökök beszerzésére.¹⁷

A dualizmus időszakában a magyar határőrizetben a legnagyobb létszámban kétség kívül a Magyar Királyi Csendőrség vett részt. A magyar határőrizetben a vezető szerep 1891-től 1906-ig a csendőrségé volt. 1906-ban azonban létrehozták a Magyar Királyi Határrendőrséget¹⁸ azzal a céllal, hogy a távolsági határfogalmat ellenőrizze, a határőrizeti nyomozó munkát megvalósítsa, továbbá a határőrizeti feladatok ellátásában résztvevő társ rendvédelmi testületek érintett alakulatainak határőrizeti tevékenységét összehangolja és irányítsa.¹⁹

A határszéli csendőrség és a Magyar Királyi Határrendőrség között disszonanciák keletkeztek, amelyet a belügyi tárca rendeletben orvosolt, pontosítva a két testület hatáskörét, egymáshoz való viszonyát.²⁰

A határszéli csendőrségnek kulcsszerepet szánt a véderő vezetése egy esetleges fegyveres konfliktus időszakára. A határszéli csendőr őrsök képezték az úgynevezett katonai határőrizetre történő át-térés kiindulási bázisát. A haderő mozgósítását és a megindulási terepszakaszra történő felfejlődését megelőzően a határszéli őrsöket az ország belsejéből vezényelt csendőrökkel erősítették meg. A határszéli csendőr őrsök közelében fekvő települések hadköteles lakosainak az őrsökre kellett bevonulniuk. Ott szerelték fel és vonták be őket a módosult határőrizeti feladatok megvalósításába. Ebben az időszakban az egy-két fős járőrök helyett 6-8 fős járőr csapatokat szerveztek, amelyek feladatát az ellen-séges felderítés és diverziós cselekmények megakadályozása képezte. E teendők között fontos helyet foglalt el a közlekedési és hírközlési infrastruktúra védelme, a csapatok lehelyezésére alkalmas építmények óvása, és a közigazgatási objektumok őrzése. A haderő mozgósítása nyomán a határ mentén felfejlődő csapatok a megindulási vagy védelmi terepszakaszai megszállása kapcsán átvették az irányítást és a teendők végzését a határszéli csendőröktől, bár a határmenti műveletek során továbbra is igényt tartottak a határszéli csendőrök helyismereteire.²¹

A román-magyar határra azonban a hadvezetés nem küldött számottevő katonai erőt, mivel nem számoltak Románia hadba lépésével. Az Osztrák-Magyar Monarchia katonai vezetését meglepte a román támadás. Az államhatár magyar oldalán nem állomásoztak csapatok. Az egyetlen fegyveres erőt a határszéli csendőrség és a pénzügyőrség határmenti szakaszai képezték. Az összlétszámuk azonban együttesen sem haladta meg az 1 500 főt.²² E létszám is szétaprózottan helyezkedett el az őrsök, illetve szakaszok elhelyezési körleteiben. A határszéli csendőr őrsök számára a túlerejű támadások eseteire kiadott utasítás úgy szólt ugyan, hogy ilyen esetekben vissza kell vonulni, vagy ha nem lehetséges az előrenyomuló ellenség hátában maradván meglepetésszerű lesállítások alkalmazásával kell az ellenséget pusztítani és az első adandó alkalommal a honi alakulatokkal egyesülni. A határmenti csendőr és pénzügyőr csapatok azonban már nem tudtak hová visszavonulni oly' gyors volt az ellenséges előrenyomulás.²³ A körülzárt őrsök és szakaszok kitörni sem tudtak az ellenség többszörös túlerejű gyűrűjéből.²⁴ Sorsuk a fizikai megsemmisülés volt. Amíg éltek harcoltak. Csekély létszámuk és dekoncentrált elhelyezkedésük azonban nem befolyásolta lényegesen a román offenzívát, legfeljebb lassította azt.²⁵

A vesztes háborút követő trianoni békediktátum nyomán létrehozott határok őrzésében is szerepet kapott a Magyar Királyi Csendőrség, de a dualizmuskori teendőtől eltérő módon. A magyar határőrizet alaphelyzete változott meg. A dualizmuskori viszonyokhoz képest – ahol csupán a román- magyar és a szerb-magyar határ volt útlevélköteles – a Magyar Királyság valamennyi határszakasza útlevélkötelessé vált és nem volt már ritkaság a vízum kötelezettség sem. A dualizmus időszakában kialakult kishatárforgalmi rendszert a magyar kormány ugyan igyekezett az ország valamennyi határszakaszára kiterjeszteni,²⁶ azonban ez sem változtathatta meg azt a helyzetet, hogy az új államhatárok gazdasági egységeket és rokoni szálakat ,metszettek át.²⁷

Az Osztrák-Magyar Monarchia a térség meghatározó országa volt. Ezzel szemben a trianon utáni Magyar Királyság kiszolgáltatott állammá vált. A magyar haderő létszámát 35 000 főben maximalizálták és eltiltották a nehéz fegyverzettől, illetve a lakosság katonai felkészítését és mozgósítását is betiltották. Ezzel szemben az utódállamok hadseregei egyenként is a magyar haderő többszöröse voltak a kor színvonalán álló nehéz fegyverzettel ellátva. Az utódállamok pedig egyeztetették terveiket a maradék Magyar Királyság lerohanására vonatkozóan.²⁸

Ilyen körülmények között a magyar vezetés különböző trükköket igyekezett bevetni a nemzeti haderő gyarapítása érdekében.²⁹ A határőrizet tekintetében ez sajátos módon valósult meg. A magyar állam szervezetében megjelent egy új testület a Magyar Királyi Vámőrség, amely korábban nem létezett. Az ANTANT ugyanis csak a rendvédelmi testületek erősítésére mutatott hajlandóságot a Tanácsköztársaságra való tekintettel. Ezért vált lehetségessé a trianon utáni Magyarországon ugyanolyan létszámú 12 000 fős csendőrség és 12 000 fős rendőrség újjászervezése, mint amilyen létszámmal ezen szervezetek a történelmi Magyarországon tevékenykedtek.³⁰

A Magyar Királyi Vámőrség felállításáig azaz 1921 őszéig³¹ az ország területe magyar fennhatóság alatt álló részeinek a széleit, illetve a trianoni békediktátum után a csonka Magyarország határait döntően a Magyar Királyi Csendőrség őrizte. **(II. sz. melléklet)**

A békeszerződés nyomán létrehozott Magyar Királyi Vámőrség felállításáig – a dualizmuskori gyakorlatnak megfelelően – a zöldhatár őrzését a Magyar Királyi Csendőrség látta el a haderő vadászászlóaljaival közösen.³²

A Tanácsköztársaság leverése után a magyar rendvédelmi szervezetek rehabilitációjáig a határok ellenőrzésének irányítását a Határforgalmi Katonai Felügyelő látta el. A tábornoki rangban lévő felügyelő a honvédelmi minisztertől kapta a megbízását, beosztását pedig a miniszterelnök hozta létre. Feladatkörét is miniszterelnöki rendelet szabályozta.³³

A Határforgalmi Katonai Felügyelőnek rendelték alá a határok őrzésében részt vevő valamennyi rendelkezésre álló erőt, melyben a Magyar Királyi Csendőrségnek szánták a legnagyobb szerepet. Az államhatárok védelmének kedvezőbbé tétele miatt azonban a csendőrség szerepét 1921 őszétől egy új testülettel váltották ki a Magyar Királyi Vámőrséggel.³⁴

A Magyar Királyi Vámőrség legális feladatát az államhatár őrzése alkotta. Rejtett feladatként azonban létrehozása pillanatától a határok védelmét szánták a testületnek. A testület létszáma, fegyverzete, szervezete és disszlokációja azonban nem tette lehetővé, hogy az őrzési teendőkön túlmenően védelmi tevékenységet is ellásson. Ezért a Magyar Királyi Honvédség ezredeinek egy 1/3-át a Magyar Királyi Vámőrség kötelékébe igyekeztek elrejtetni. Fenntartási költségeiket a Magyar Királyi vámőrség költségvetésében szerepeltették.³⁵

Ezen ezredeket a határ mellé telepítették. Feladatukat az ellenséges előrenyomulás lassítása képezte abból a célból, hogy egyrészt az ország belsejében a hadra fogható lakosság mozgósítható legyen az ellenséges megszállást megelőzően, valamint az iparvárosokhoz közel került határokon átlépő

ellenséges haderő minél később foglalhassa el ezen ipari góccokat, lehetőséget teremtve némi hadianyag előállítására, továbbá idő jusson a diplomácia lépések megtételére. A magyar kormányzat ugyanis világosan látta, hogy az ország diplomáciai úton védhető meg. El akarta azonban kerülni azt a nemkívánatos helyzetet, hogy a megszállt ország hátrányos pozíciójából induljanak a tárgyalások.³⁶

A magyar határőrizet gerincét alkotó Magyar Királyi Vámőrséget 1931-ben, majd az utódszervezetét a Magyar Királyi Határőrséget is átnevezték honvéd határ vadászokkal, miután a testületet a hadrőbe integrálták. A többszörösen átkeresztelt testület átszervezése pedig permanens volt. Mindvégig fennmaradt azonban a testület kettős jellege. Nevezetesen az egyik rész – mint a határ védelemre hivatott katonai erő – a Magyar Királyi Honvédséggel azonos szervezeti felépítéssel és felszereléssel működött. A másik rész pedig mint a határok őrzetének kivitelezője, speciális szervezettel és csupán kézi fegyverekkel felszerelve látta el a teendőit.³⁷ Fokozatosan növekedett azonban a fegyveres harc vívására alkalmas rész aránya a szervezetben, bár a testület ezen része csupán 1927 tavaszától tudott kialakulni a Szövetségek közti Ellenőrző Bizottság magyarországi működésének megszüntetése nyomán.³⁸

A Magyar Királyi Vámőrség, a Magyar Királyi Határőrség és a honvéd határ vadászok testületében egyaránt a szervezetnek a határok őrzését megvalósító részét határszolgálatosoknak nevezték. E határszolgálatosok valósították meg a zöld határ őrzését és a kishatárforgalom ellenőrzését.³⁹

A két világháború közötti Magyar Királyság határőrzetében tovább élt a dualizmus kori modell abban a tekintetben, hogy a határőrizeti részfeladatok közül az alapfeladattal harmonizáló teendőket a társ rendvédelmi testületek határmenti alakulatai látták el. A távolsági határforgalom ellenőrzését a Magyar Királyi Államrendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség szervezetében e célra létesített határszéli rendőri kirendeltségek látták el.⁴⁰

A két világháború közötti magyar határőrzetben részt vett a Magyar Királyi Pénzügyőrség és a Magyar Királyi Csendőrség a határmenti szakaszai, illetve őrsői által. A Magyar Királyi Csendőrséget a Magyar Királyi Vámőrséggel, majd a Magyar Királyi Határőrséggel, végül pedig a honvéd határ vadászokkal összehasonlítva eltérő képet kaphatunk. A csendőrségnek a határ menti alakulatai ugyanis nem tértek el az ország belsejében szolgálatot teljesítőkétől. Ugyanabban a szervezetben, felszereléssel és hatáskörrel, illetve szolgálati metodikával működtek függetlenül attól, hogy az ország peremén vagy belsejében látták el szolgálatukat. A különbség csupán annyi volt, hogy a határ menti csendőrség feladatköre határőrizeti részfeladatok ellátásával is bővült. Ezzel szemben a Magyar Királyi Vámőrség majd a Magyar Királyi Határőrség, végül pedig a honvéd határ vadászok szervezetében elkülönült és eltérő módon működő. Valamint felfegyverzett alakulatok valósították meg a határ őrzését és védelmét.⁴¹

A Magyar Királyi Csendőrségnek a határőrizettel, illetve a határ védelemmel kapcsolatosan nem voltak sarkalatos rejtett feladatai. Ebből fakadóan nem is volt szükség – a testület legális szervezete mögé bújtatott – rejtett struktúra kialakítására.

A Magyar Királyi Csendőrségnek a két világháború közötti magyar határőrzetben betöltött szerepe és súlya pedig – ellentétben a dualizmus kori helyzettel – nem indokolta a határőrizeti szolgálatot ellátók számára a testületen belüli speciális szervezet kialakítását. A két világháború között már nem a Magyar Királyi Csendőrség alkotta a magyar határőrzetben a legnagyobb erőt, hanem a Magyar Királyi Vámőrség utódszervezetei. A csendőrség nem kapott továbbá koordináló, illetve irányító jogkört a társ rendvédelmi testületek határőrzetben részt vevő alakulatai határőrizeti tevékenységének koordinálásában, szakmai felügyeletében sem.⁴²

A trianoni államhatár mentén, az ország belsejének irányába 10–15 km szélességben úgynevezett határövet hoztak létre. A határöv is két részből állt, a határsávból és a határ kerületből. A határsáv a határ mentén húzódó kezdetben 500 m, majd 100 m széles terület volt, amelyet a kilátást akadályozó növényektől a mindenkori határőrzeti szervezet igyekezett megtisztítani. A határsávban egyedül a határőrizeti testület volt jogosult tevékenykedni. E sávba alapvetően kivételes helyzetekben (nyomon üldözés stb.) léptek be a határőrizetbe részt vevő társ rendvédelmi testületek. Ez természetesen nem jelentette azt, hogy – a határőrizeti szervezet illetékeseivel való előzetes egyeztetés nyomán – a társ rendvédelmi szervezetek is teljesíthettek e térségben szolgálatot akár rendszeresen is.⁴³ (III. sz. melléklet)

A határöv – az ország belsejével és a dualizmus kori elődjével is összehasonlítva – fokozottan ellenőrzött terület volt. Azt a jellegét megőrizte ugyan, hogy a térségben mozoghattak a kishatárforgalom keretében a túloldalról érkezők, illetve magyar részről az itt lakók vehettek részt a kishatárforgalomban. A csempészet elhatalmasodása nyomán azonban a kormányzat a határövben szigorú intézkedések bevezetésére kényszerült.

A csempészet megerősödése törvényszerű volt, mert a trianoni határok a piacot a termelői térségtől vágták el, romlott a Kárpát-medencében az életszínvonal, az autarchiára törekvő utódállamok olyan

helyzetet teremtettek, amelyben kifizetődővé vált a csempészet, azt egyedül a hatósági korlátozások igyekeztek felszámolni.⁴⁴

A helyzet ellenőrizhetővé tétele érdekében a magyar kormány a határövben bevezette a kereskedelmi mennyiség fogalmát és a hatóságilag ellenőrizhető raktározás szabályát. A csempészet közkedvelt árucikkei magánszférában kizárólag – az egy háztartásban élők létszámához igazított – hatóság által meghatározott mennyiségben voltak tárolhatók. E termékekkel való kereskedelmet pedig külön engedélyhez kötötték. A forgalmazók kötelesek voltak a felügyelet alá vont termékeket a hatóság által kijelölt helyen létesített raktárban oly módon tárolni, hogy ott a hatóságok bármikor ellenőrzést valósíthassanak meg.⁴⁵

A határövben a korlátozás alá eső árukat árujegyzékkel és személyazonosításra alkalmas igazolvánnyal ellátott személyek szállíthatták. Ezen árucikkeket az ország belsejéből csak külön engedéllyel lehetett a határövbe juttatni.⁴⁶ A vámszabályokat jelentős mértékben, vagy több ízben áthágókat úgynevezett vámjövédéki felügyelet alá helyezték. E személyeket – a mellett, hogy a kishatárforgalomban való részvételüket nem tették lehetővé – a határövben a kereskedelmi tevékenységtől is eltiltották.⁴⁷

A határövnél az országhatárral érintkező szélét a Magyar Királyi Vámórség és utódszervei a Magyar Királyi Határórség, majd a honvéd határvadászok őrizték. A határövnél az ország belseje felé eső szélét a Magyar Királyi Pénzügyőrség azon szakaszai őrizték, amelyeknek a működési területére esett a kérdéses terepszakasz. A határövnél belül a határsáv és a határ kerület érintkezési vonalát pedig a Magyar Királyi Csendőrség azon őrszei őrizték, amelyeknek a működési területei érintkeztek az országhatárral.⁴⁸ (IV. sz. melléklet) A határőrizetben részt vevő csendőrök őrszeinek szolgálati metodikája, szervezeti felépítése, jogosultságaik nem tértek el a két világháború közötti időszakban az ország belsejében szolgálatot teljesítő csendőrökétől.⁴⁹ Ebben az időszakban – ellentétben az 1892–1906-ig terjedő idősakkal – a magyar határőrizetben a Magyar Királyi Csendőrség nem játszott vezető szerepet sem a létszáma, sem a feladatköre tekintetében (V. és VI. sz. melléklet). Az utasforgalom ellenőrzéséről – néhány speciális helyzettől eltekintve – a csendőrség kimaradt.⁵⁰ A határ kerületben azonban a csendőrség feladatát képezte – a szokásos rendvédelmi teendői mellett – a térségbe érkező utasforgalom ellenőrzése, továbbá a határátkelő helyek külső biztosításában való részvétel, valamint a pénzügyőrséggel együttműködve a vámjövédéki kihágások felfedésében való részvétel.⁵¹

A Magyar Királyi Csendőrség tehát a polgári magyar állam határőrizetének mindkét időszakában a dualizmusban és a két világháború közötti korszakban egyaránt részt vett a határőrizetben. A testület határőrizeti tevékenységét a korabeli határőrizet jellege határozta meg, ebből fakadóan pedig a két időszak csendőrségének határőrizeti metodikája eltérő.

Az is megállapítható, hogy a Magyar Királyi Csendőrségnek a magyar határőrizet megvalósításában mindkét időszakban jelentős feladatai voltak, még akkor is ha az első világháború után szerepe mérséklődött.

A testület határőrizeti feladatainak csökkenése nem a kárpát-medencei belső fejlődés következménye volt. A csendőrség határőrizeti teendőinek mérséklése a trianoni békediktátum következményeiből fakadt, azonban még így is jelentős szerep hárult a testületre.

Jegyzetek:

¹ CSIZMADIA: 101–289. p.

² PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*. 79–86. p.

³ 1903/VI. tc.

⁴ GALÁNTAI: 125–134. p.

⁵ PARÁDI: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása.

⁶ BENCSIK: 18–25. p.

⁷ 50 341/1891. ME. r. első paragrafusában rendelték el a határszéli csendőrség felállítását. „A személy- és vagyonbiztonsági szolgálat ellátása, a Magyarország és Románia között kötött, s az 1888/XIV. tc. –kel beczikkelyezett határegyezmény alapján megállapított egész határvonalon, azaz a Beszterce-Naszód vármegyében fekvő hármass határponttól (triplex confinium) kezdve ezen vármegye, valamint Maros, Torda, Csík, Háromszék, Brassó, Fogaras, Szeben, Hunyad és Krassó-Szörény vármegyék szélén, ezen utóbb nevezett vármegyében fekvő Orsováig, a hola határvonal egyenesen a Dunáig húzódik, közvetlenül az erre külön szervezendő m.kir. csendőrséget illeti, és pedig előjáró tisztjeinek s az érdekelt vármegyei törvényhatóságoknak egyetértő felügyelete alatt.”

⁸ PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914*. 6–14. p.

⁹ 1888/XIV. tc.

¹⁰ PARÁDI: *A határszéli csendőrség*.

¹¹ Idem: *A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914*.

¹² PARÁDI: *Csendőrség a határőrizetben*.

¹³ SZUT-1912

¹⁴ PARÁDI: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vám-határain 1867-1914.

¹⁵ Idem: A magyar határőrizet 1867-1945.

¹⁶ Idem: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.

¹⁷ Titkos SZUT 1912 V. fejezet: Határszéli szolgálat szabályozása. B.: szolgálat a román, szerb határon. Tikos Függelék.

¹⁸ PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914.

¹⁹ V. ö.: 12. sz. jegyzettel, III. köt. *Rendőrség a határőrizetben*. 266. p.

²⁰ 58 320/1912. BM. kr. ; 48 999/1912. BM. kr.

²¹ PARÁDI: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt.

²² Idem: A dualizmuskori magyar pénzügyőrség és a vámhivatalok.

²³ Idem: *A dualista Magyarország pénzügyi szervezeteinek határőrizete 1867-1914*.

²⁴ Idem: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*. 219. p.

²⁵ GÁSPÁR – PARÁDI: A magyar határőrizeti szervek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914.

²⁶ PARÁDI: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai.

²⁷ Idem: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*.

²⁸ ORMOS: *Padovától Trianonig 1919-1920*.

²⁹ A magyar haderő egységeit ikrezték. Ez azt jelentette, hogy minden alakulatból kettő volt egy legális és egy rejtett. A két alakulat sohasem tartózkodott egy helyen. Igyekeztek továbbá a társ fegyveres szervezeteknél elrejteni olyan alakulatokat, amelyeket a trianoni békediktátum a magyar haderő számára nem engedélyezett. Ilyen volt például a Magyar Királyi Államrendőrség kötelékében a RUSIK (Rendőőr Újonc Szakiskola) amelynek a legális feladatát a páncélozott tömegoszlatási járművek kezelőinek a kiképzése alkotta. Rejtett célját pedig a honvédség páncélos szakembereinek az átmentése képezte.

³⁰ PARÁDI: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig.

³¹ 23 957/1921. ME. r. ; 28 751/1921. HM. eln. r. ; 1922/VIII. tc.

³² 1 259/1921. HM. r.

³³ 8 289/1920. ME. r.

³⁴ V. ö. 27. sz. jegyzettel

³⁵ PARÁDI: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a második vh-ig.

³⁶ Idem: A polgári magyar állam határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai.

³⁷ Idem: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között.

³⁸ A Szövetségközi Ellenőrző Bizottság Katonai Ellenőrző Bizottságának magyarországi működését a Nagykövetek Tanácsa 1927. március 31-ei hatállyal szüntette meg. A Népszövetség Tanácsa 1926. július 1-vel megszüntette a népszövetségi főbiztos ellenőrzési jogosultságát is.

³⁹ PARÁDI: Határőrizet és kishatár-forgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.

⁴⁰ Idem: A magyar állam határőrizete a két világháború között.

⁴¹ V. ö. 15. sz. jegyzettel

⁴² V. ö. 26. sz. jegyzettel

⁴³ PARÁDI: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban.

⁴⁴ PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben.

⁴⁵ 7 000/1922. KM. r. ; 10 640/1939. ME. r. ; 2 540/1940. ME. r. ; 1 730/1941. ME. r. ; 3 750/1943. ME. r.

⁴⁶ PARÁDI: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a második világháborúig.

⁴⁷ Loc. cit. 131. p.

⁴⁸ V. ö. 27. sz. jegyzettel

⁴⁹ SZUT-1927 ; SZUT-1941

⁵⁰ PARÁDI: Útlevelel és útlevelel ellenőrző szervezetek a két világháború közötti Magyar Királyságban.

⁵¹ V. ö.: 27. sz. jegyzettel, 168–170. p.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- BENCSIK — BENCSIK Péter: *A magyar utiokmányok története 1867-1945*. Budapest, 2003, Tipico Design /A magyar rendvédelmi szervezetek története./
- CSIZMADIA — CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig*. Budapest, 1976, Akadémia Kiadó.
- GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918*. Budapest, 1985, Kossuth Kiadó.
- ORMOS: *Padovától Trianonig 1919-1920*. — ORMOS Mária: *Padovától Trianonig 1919-1920*. Budapest, 1984², Kossuth.
- PARÁDI: *A határszéli csendőrség*. — PARÁDI József: *A határszéli csendőrség*. Budapest, 1984, Határőrség.
- PARÁDI: *A dualista Magyarország pénzügyi szervezeteinek határőrizete 1867-1914*. — PARÁDI József: *A dualista Magyarország pénzügyi szervezeteinek határőrizete 1867-1914*. Budapest, 1987, Határőrség.
- PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*. — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.
- PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*. — PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 7623 30 2 /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./
- PARÁDI: *Csendőrség a határőrizetben*. — PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design. 186 p. HU-ISBN 963 7623 31 0 /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 2./

TANULMÁNYOK

- GÁSPÁR – PARÁDI: A magyar határőrizeti szervek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914. — GÁSPÁR László – PARÁDI József: A magyar határőrizeti szervek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914. *Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Közleményei*, XXX. évf. (1987) 134. sz. 131–151. p.
- PARÁDI: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. — PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle*, XXX. évf. (1982) 10. sz. 44–51. p.
- PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. — PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, XCIX. évf. (1986) 3. sz. 541–570. p.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914.. *Hadtörténelmi Közlemények*, CI. évf. (1988) 1. sz. 56–92. p.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CII. évf. (1989) 2. sz. 177–196. p.
- PARÁDI: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt. — PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* IV. évf. (1994) 5. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A polgári magyar állam határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. — PARÁDI József: A polgári magyar állam határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. *Határőrségi Tudományos Közlemények*, (1994) 1. sz. 4–23. p.
- PARÁDI: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban. — PARÁDI József: Határőrizeti metodika a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendészeti Tanulmányok*, (1994) 2. sz. 84–126. p.
- PARÁDI: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. A magyar határőrizeti struktúra változásai a két világháború között. *Főiskolai Figyelő Plusz*, V. évf. (1994) 4. sz. 391–404. p.
- PARÁDI: A magyar állam határőrizete a két világháború között. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* V. évf. (1995) 6. sz. 64–75. p. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak a „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar határőrizet 1867-1945. — PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. *Határőrségi Tanulmányok*, (1997) 1. sz. különszám. 11–35. p.
- PARÁDI: A dualizmus kori magyar pénzügyország és a vámhivatalok. — PARÁDI József: A dualizmus kori magyar pénzügyország és a vámhivatalok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* VIII. évf. (1998) 9. sz. 82–85. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. *Határőrségi tanulmányok*, (1999) 5. sz. különszám, 27–48. p.
- PARÁDI: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. — PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* X. évf. (2000) 11. sz. 42–53. p. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak a „Szabad mozgás a Kárpát-medencében” című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben. — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság határőrizetében részt vevő szervezetek együttműködése a csempészet elleni küzdelemben. In BERTA Gyula (szerk.): *Somogy megyei rendvédelem-történeti szimpozium 2001-2002*. Kaposvár, 2002. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 49–53. p. A tanulmány korábbi változata 2002 szeptemberében Kaposváron hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság „Dél Pannon Rendvédelem-történeti Napok” című szimpozium sorozatának 2002. évi rendezvényén. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. — PARÁDI József: A történelmi Magyar-ország határőrizeti tapasztalatai. In MEZEY Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó, 357–358. p. /Jogtörténeti értekezések, 28./
- PARÁDI: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a második vh-ig. — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a második vh-ig. In BODA József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX-XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, koronaőrség, rendőrség, vám- és pénzügyőrség*. Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány 74–109. p. A tanulmány korábbi változata 2003. nyarán Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány által szervezett magyar rendvédelem-történeti témájú nyári szabadegyetemen. A tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. — PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* XI. évf. (2005) 14. sz. 91–94. p. A tanulmány korábbi változata 1999 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a második világháborúig. — PARÁDI József: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* XII. évf. (2007) 15. sz. 125–138. p. a tanulmány korábbi változata 2005. augusztus 27-én a szlovéniai Lendván hangzott el a Hajnal István kör által szervezett tudományos konferencián a publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Útlevel és útlevel ellenőrző szervezetek a két világháború közötti Magyar Királyságban. — PARÁDI József: Útlevel és útlevel ellenőrző szervezetek a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* XII. évf. (2007) 15. sz. 160–169. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak a „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZABÁLYZATOK**
- SZUT-1912 — *Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1912, s. n.
- SZUT-1927 — *Szervezeti és Szolgálati Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1927, s.n.
- SZUT-1941 — *Szervezeti és Szolgálati Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat.
- KÉZIRATOK**
- PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914*. — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914*. Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1984.
- PARÁDI: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*. — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*. Hadtudományi kandidátusi értekezés. (MTA). Kézirat. Budapest, 1990.
- JOGSZABÁLYOK**
- 1888/XIV. tc. — 1888/XIV. tc. az Osztrák-Magyar Monarchiának Romániával, a Monarchia két állama és Románia közt fennforgott határvillongások kiegyenlítése végett a határvonal újabb megállapítása és azzal kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kötött, s Bukarestben 1887. évi december 7-én november 25-én aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.
- 1903/VI. tc. — 1903/VI. tc. az útlevelügyről.
- 1922/VIII. tc. — 1922/VIII. tc. a Magyar Királyi Vámőrség, a Magyar Királyi Pénzügyőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapítása tárgyában.
- 50 431/1891. BM. r. — 50 431/1891. BM. r. az 1888/XIV. tc.-kel becikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján kiadott határőrizeti utasítás tárgyában.
- 48 999/1912. BM. kr. — 48 999/1912. BM.kr. a határszéli külszolgálat átvétele a Magyar Királyi Csendőrség által.
- 58 320/1912. BM. kr. — 58 320/1912. BM.kr. a határrendőri külszolgálat ellátása a határrendőrségi őrségek megszüntetésével.
- 8 289/1920. ME. r. — 8 289/1920. ME. r. a határforgalmi katonai felügyelő kinevezéséről.
- 1 259/1921. HM. r. — 1 259/1921. HM. r. szigorúan bizalmas utasítás a Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálatára vonatkozóan.
- 23 957/1921. ME. r. — 23 957/1921. ME. r. 1922/VIII. tc. végrehajtása tárgyában.
- 28 751/1921. HM. eln. r. — 28 751/1921. HM. eln. r. 1922/VIII. tc. végrehajtása tárgyában.
- 7 000/1922. KM. r. — 7 000/1922. KM. r. egyes termékek határmenti területeken történő tárolásának szabályozása tárgyában.

- 10 640/1939. ME. r. — 10 640/1939. ME. r. a 7 000/1922. KM. r. egyes termékek határmenti területeken történő tárolásának szabályozása módosításának tárgyában.
- 2 540/1940. ME. r. — 2 540/1940. ME. r. a 7 000/1922. KM. r. egyes termékek határmenti területeken történő tárolásának szabályozása módosításának tárgyában.
- 1 730/1941. ME. r. — 1 730/1941. ME. r. a 7 000/1922. KM. r. egyes termékek határmenti területeken történő tárolásának szabályozása módosításának tárgyában.
- 3 750/1943. ME. r. — 3 750/1943. ME. r. a 7 000/1922. KM. r. egyes termékek határmenti területeken történő tárolásának szabályozása módosításának tárgyában.

Mellékletek jegyzéke:

<i>I. sz. melléklet</i>	
A Magyar Királyság rendvédelmi és rendészeti testületei a határőrizeti feladatokat ellátó személyi állomány a XX. század elején.	85
<i>II. sz. melléklet</i>	
A határok őrizetét végrehajtó Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának megoszlása 1920.	86
<i>III. sz. melléklet</i>	
A határőrzés területe és a végrehajtó szervek elhelyezkedésének elvi vázlata a két világháború közötti időszakban.	86
<i>IV. sz. melléklet</i>	
A Magyar Királyság államhatárának őrzésében részt vevő fegyveres testületek személyi állományának viszonylatonkénti elhelyezkedése 1937. és 1941.	87
<i>V. sz. melléklet</i>	
A Magyar Királyi Csendőrség határmelléki erői a területvisszacsatolások előtt.	87
<i>VI. sz. melléklet</i>	
A Magyar Királyi Csendőrség határmenti erői a területvisszacsatolások után.	89

I. sz. melléklet

A Magyar Királyság rendvédelmi és rendészeti testületei a határőrizeti feladatokat ellátó személyi állomány a XX. század elején.

A határőrizetben részt vevő szervek	A személyi állománynak		Összesen:
	a szerb-román határon	az örökös tartományok irányában	
	állomásozó része		
Magyar Királyi Határrendőrség	180 (6,03 %)	271 (9,09 %)	451 (15,12 %)
Határszéli Csendőrség	1 052 (35,25 %)		1052 (35,25 %)
A Magyar Királyi Pénzügyőrség határőrizetben részt vevő erői	300 (10,06 %)	299 (10,02 %)	599 (20,08 %)
Vámhivatalok	251 (8,41 %)	–	251 (8,41 %)
Vesztegetézetek	39 (1,30 %)	–	39 (1,30 %)
Egészségügyi állomások	36 (1,20 %)	36 (1,20 %)	72 (2,40 %)
Rév hivatalok	–	70 (2,35 %)	70 (2,35 %)
A határszéli erdőhatóságok fegyveres tagjai	200 (6,72 %)	250 (8,37 %)	450 (15,09 %)
Összesen:	2058 (68,97 %)	926 (31,03 %)	2984 (100,00 %)

Forrás: PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris. 284. p.

II. sz. melléklet

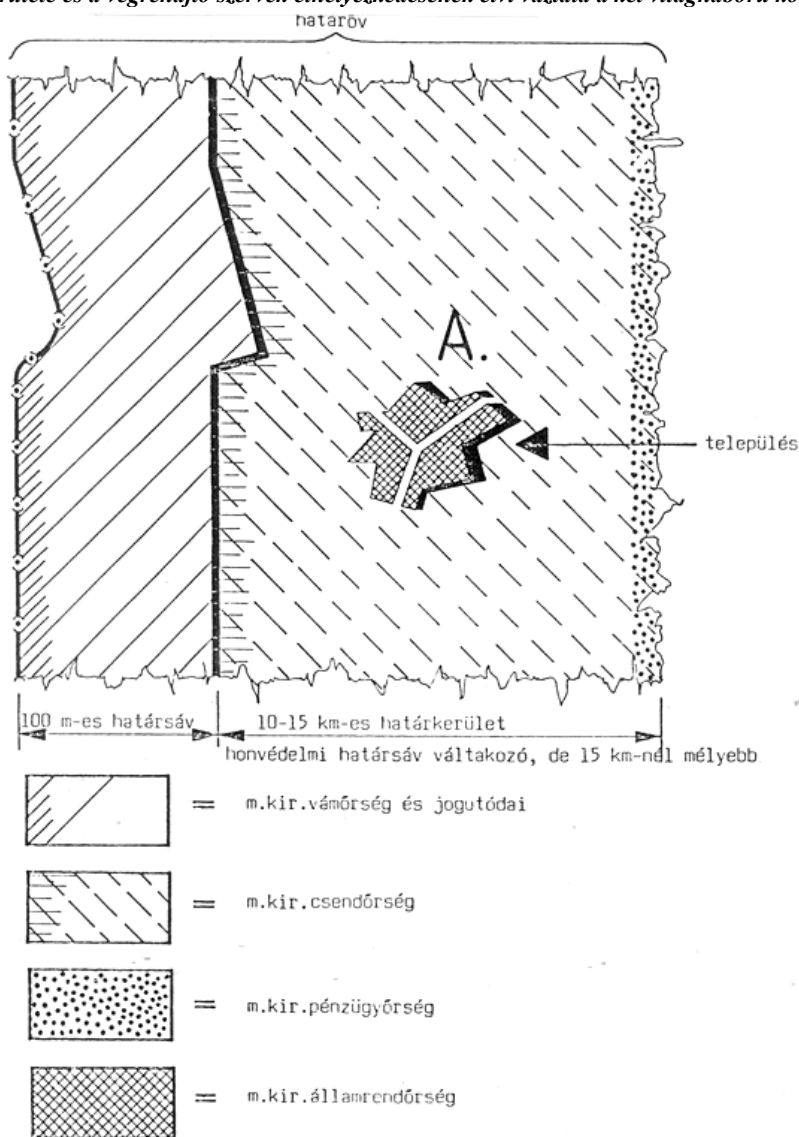
A határok őrzését végrehajtó Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának megoszlása 1920.

Személyi állomány (csak legénységi)	Budapest 170 km	Székesfehérvári 75 km	Szombathelyi 380 km	Kaposvári 180 km	Szegedi 260 km	Debreceni 360 km	Miskolci 190 km	Összesen 1 615 km
	Katonai körlet parancsnokságok	A katonai körletek ideiglenes határszakaszai – kerekített érték						
Hivatásos csendőr	160	60	205	180	450	590	230	1 875
Pótcsendőr	200	90	–	200	650	210	260	1 610
Vezénylendő pótcsendőr	440	80	–	520	200	1 000	360	2 600
Határőr zászlóaljbeli legénység	–	–	3 240	–	–	–	–	3 240
Összesen	800	230	3 445	900	1 300	1 800	850	9 325

Forrás: PARÁDI József: *A magyar állam határőrzete 1920-1941*. Hadtudományi kandidátusi értekezés. (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 270. p.

III. sz. melléklet

A határőrzés területe és a végrehajtó szervek elhelyezkedésének elvi vázlatja a két világháború közötti időszakban.

Forrás: PARÁDI József: *A magyar állam határőrzete 1920-1941*. Hadtudományi kandidátusi értekezés. (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 493. p.

A Magyar Királyság államhatárának őrzésében részt vevő fegyveres testületek személyi állományának viszonylatonkénti elhelyezkedése 1937. és 1941.

A területgyarapítások előtt	viszonylat	Csehszlovák Köztársaság	Román Királyság	Jugoszláv Királyság	Oszták Köztársaság	Összesen
	testület		546 km	429,5 km	693 km	448,5 km
M. Kir. Vámórség	1932 előtt	1 456 fő	691 fő	1 072 fő	821 fő	4 040 fő
M. Kir. Határórség	1937-ben	3 474 fő	1 139 fő	1 679 fő	1 013 fő	7 314 fő
M. Kir. Államrendőrség		600 fő	130 fő	450 fő	460 fő	1 640 fő
M. Kir. Csendőrség		951 fő	556 fő	252 fő	349 fő	2 108 fő
M. Kir. Pénzügyórség		270 fő	180 fő	152 fő	223 fő	825 fő
Összesen	1932 előtt	3 277 fő	1 547 fő	1 926 fő	1 853 fő	8 413 fő
	1937-ben	5 293 fő	2 004 fő	2 533 fő	2 045 fő	12 887 fő

A társ fegyveres szervek személyi állománya határőrizetbe bevonható részének kiszámítási alapját a határvon, illetve a határsáv területén elhelyezkedő csapatok képezték.

Gyakorlatilag az összes bevonható erőt soha nem vették számba, csupán kisebb létszámokat helyenként és időnként.

A területgyarapítások után	viszonylat	Szlovák Köztárs.	lengyel, szovjet ill. német visz.	Román Királyság	Független Horvát Állam	Szerbia	Német Birod.	Összesen
	testület		657 km	439 km	1 008 km	430 km	359 km	492 km
M. Kir. Honv. Határvadászok		2 284 fő	875 fő	2 594 fő	1 559 fő	1 238 fő	925 fő	9 475 fő
M. Kir. Rendőrség		1 090 fő	190 fő	1 090 fő	70 fő	360 fő	410 fő	3 210 fő
M. Kir. Csendőrség		1 098 fő	600 fő	3 652 fő	795 fő	590 fő	660 fő	7 395 fő
M. Kir. Pénzügyórség		413 fő	163 fő	1 059 fő	254 fő	302 fő	367 fő	2 558 fő
Összesen		4 885 fő	1 828 fő	8 394 fő	2 678 fő	7 490 fő	2 362 fő	22 628 fő

Forrás: PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Hadtudományi kandidátusi értekezés. (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 494. p.

A Magyar Királyi Csendőrség határmelléki erői a területvisszacsatolás előtt.

Kerület	Osztály	Szárny	Szakasz	Őrs határvonban	Őrs a határvonal mellett
I. Budapest	Balassagyarmat	B.gyarmat	B.gyarmat	Balassagyarmat, Drégelypalánk, Érsekvadkert, Nagyoroszi	Balassagyarmat, Drégelypalánk, Érsekvadkert
			Szécsény	Szécsény, Kudany, Ipolytarnóc, Karancsság	Szécsény, Ipolytarnóc, Ludány
		Salgótarján	Salgótarján	Somoskőújfalu, Cered, Karancseszi, Baglyasalja	Somoskőújfalu, Cered, Karancseszi
			Nagymaros	Nagymaros, Szob, Vámosmikola, Nagybörzsöny, Kemence	Szob, Vámosmikola, Nagybörzsöny, Kemence
II. Székesfehérvár	Győr	Győr	Győr	Győr, Hédervár, Győrszentiván, Öt-tővény	Győr, Hédervár
			Győrszent-márton	Gönyü, Bőnyréralap	Gönyü
		Esztergom	Esztergom	Esztergom, Tokod-Altáró, Nyergesújfalu, Süttő, Szőny, Ács, Dorog, Csolnok-Augusztatelep, Bajna, Tata, Nagyigmánd, Mócsa, Bábólna, Magyaróvár	Esztergom, Tokod-Altáró, Nyergesújfalu, Süttő, Ács, Szőny

Kerület	Osztály	Szárny	Szakasz	Őrs határövében	Őrs a határvonal mellett	
III. Szombathely	Szombathely	Szombathely	Szombathely	Kőszeg, Torony, Ják	Kőszeg, Torony, Ják	
		Szentgothard	Szentgothard	Szentgothard, Rátót, Őriszentpéter, Felsőszőlő, Szomoróc, Ivánc	Szentgothard, Rátót, Őriszentpéter, Felsőszőlő, Szomoróc	
			Körmend	Pinkaminszent	–	
	Sopron	Sopron	Sopron	Sopronbámfalva, Brennbergbánya, Fertőrákos, Nagycenk, Balf	Sopronbámfalva, Brennbergbánya, Fertőrákos, Nagycenk, Balf	
			Csepeg	Csepeg, Lövő	Csepeg, Lövő	
		Csorna	Csorna	Cseppusza	Cseppusza	
			Kapuvár	Kapuvár, Fertőszentmiklós, Eszterháza	Kapuvár	
	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	Lenti	Lenti, Csesztreg, Szentgyörgyvölgy	Lenti, Csesztreg, Szentgyörgyvölgy	
		Nagykanizsa	Nagykanizsa	Murakeresztúr	Murakeresztúr	
			Letenye	Letenye, Kerkaszentmiklós	Letenye, Kerkaszentmiklós	
IV. Pécs	Pécs	Mohács	Mohács	Mohács, Nagynyárad, Margittasziget, Némethölly	Mohács Nagynyárad, Margittasziget	
		Siklós	Siklós	Drávaszabolcs, Vajszló, Beremend, Siklós	Drávaszabolcs, Beremend, Vajszló	
			Szentlőrinc	Sellye	Sellye	
			Villány	Villány, Magyarbóly, Bezedek	Villány, Bezedek, Magyarbóly	
	Kaposvár	Csurgó	Csurgó	Zákány, Berzence, Csurgó	Zákány, Berzence	
			Nagyatád	Vízvár	Vízvár	
		Szigetvár	Szigetvár	Drávafook	Drávafook	
			Barcs	Barcs, Babócsa, Lakócsa	Barcs, Babócsa, Lakócsa	
	V. Szeged	Kecskemét	Baja	Gara	Gara, Katymár, Hercegszántó, Bácsbokod	Gara, Katymár, Hercegszántó
				Bácsalmás	Bácsmadaras, Kunbaja, Bácsalmás	Bácsmadaras, Kunbaja
Jánoshalma				Tompa	Tompa	
Szentés		Szeged	Szeged	Szeged	Szeged	
			Makó	Makó	Makó, Apátfalva	Makó, Apátfalva
		Kiszombor		Kiszombor, Szőreg, Kübekháza, Deszk	Kiszombor, Szőreg, Kübekháza	
		Mezőhegyes	Mezőhegyes, Csanádpalota, Pitvaros	Mezőhegyes, Csanádpalota		
Gyula		Battonya	Battonya	Battonya, Dombegyháza, Kevermes, Kunágota	Dombegyháza, Kevermes, Battonya	
			Elek	Elek	Elek	
Gyula		Gyula	Gyula, Gyulavári, Kétegyháza, Doboz, Tótkomlós	Gyula, Gyulavári		
VI. Debrecen	Debrecen	Berettyóújf.	Derecske	Pocsaj, Nagyléta, Bagamér, Vámospércs, Hajdúsámson, Hosszúpályi	Pocsaj, Nagyléta, Bagamér	
			Komádi	Komádi	Biharkeresztes, Berekböszörmény, Komádi, Nagykereki, Biharugra	Biharkeresztes, Berekböszörmény, Komádi, Nagykereki, Biharugra
				Sarkad	Sarkad, Kötégyán, Mezőgyán	Kötégyán, Sarkad, Mezőgyán
				Okány	Geszt, Zsadány	Geszt
	Nyíregháza	Nyírbátor	Nyírbátor	Nyírbátor, Ibrány	Nyírbátor	
			Nyíradony	Nyírábrány, Nyírbéltek, Nyíraczád	Nyírábrány, Nyírbéltek	
	Mátészalka	Mátészalka	Mátészalka	Nagyecsed, Pocsalma, Csenger	Nagyecsed, Csenger, Pocsalma	
			V.namény	Barabár, Tarpa, Vásárosnamény	Barabás, Tarpa	
			Fehérgyarm.	Szatmárcseke, Kölcse, Gacsály	Szatmárcseke, Gacsály	
		Kisvárd	Mándok	Záhony, Nagykőnya, Tornyospálca, Mándok, Gyüre	Kölcse, Nagylőnya, Záhony	
VII. Miskolc	Miskolc	Ózd	Ózd	Ózd, alsóhangony, Királd	Ózd, Alsóhangony	
			Putnok	Bánréve, Ragály, Putnok, Rudabánya	Bánréve, Ragály	
	Sátoraljaújhely	S.aljaújhely	Sátoraljaújhely	Sátoraljaújhely, Mikóháza, Vajdácika, Pácín	Sátoraljaújhely, Vajdácika, Mikóháza, Pácín	
			Sárospatak	Ricse, Zemplénagárd, Sárospatak	Zemplénagárd, Ricse	
			Szikszó	Bodvaszilás, Szin	Bodvaszilás, Szin	
		Szikszó	Gönc	Gönc, Pálháza, Hollóháza, Krasznokvajda, Hejce	Gönc, Hollóháza, Pálháza, Krasznokvajda, Garadna	

Kerület	Osztály	Szárny	Szakasz	Őrs határővben	Őrs a határvonal mellett
7	15	27	51	169	123

Forrás: PARÁDI József: A magyar állam határőrizete 1920-1941. Hadtudományi kandidátusi értekezés. (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 540–543. p.

VI. sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség határmelléki erői a területvisszacsatolások után.

Kerület	Osztály	Szárny	Szakasz	Őrs határővben	Őrs a határvonal mellett
II. Székesfehérvár	Győr	Győr	Győr	Mosonmagyarórvár, Lébény, Kisbodak	Hegyeshalom, Rajka, Mosonszentjános, Mosonszolnok, Oroszvár
	Komárom	Komárom	Komárom	Felbár, Lég	Somorja, Nagymagyar
		Érsekújvár	Érsekújvár	Érsekújvár, Tótmegyer, Udvard, Vágfarkassd, Felsőszeli, Jóka, Nemeskossuth	Komját, Nagysurány, Tardosked, Vágsellye, Tornóc, Galánta, Diószeg, Szenc
	Léva	Léva	Alsópél, Oroszka, Nagysalló, Zseliz, Óhaj	Léva, Nagykalna, Verebély	
III. Szombathely	Szombathely	Szombathely	Szombathely	Acsád, Vér, Egyházaskörök	
		Sopron	Sopron	Iván, Csorna, Himód, Fertőszentmiklós	Fertőrákos, Kópháza, Brennbergbánya, Sopronbánfalva, Lövvő, Nagycenk, Csepreg, Bősárkány, Eszterháza
		Muraszomb.	Muraszomb.	Muraszombat, Péterhegy, Tótkeresztúr, Pártosfalva, Óriszentpéter, Kercaszomor	Vashidegkút, Csendlak, Szarvaslaka, Seregháza, Felsőlendva, Felsőszőlő, Szentgotthard, Csörönök
	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	Szentgyörgyvölgy, Alsólendva, Lendvavásárhely, Csesztreg, Nova, Lenti, Páka	Belatinc
		Nagykanizsa	Nagykanizsa	Gelse, Tornyiszentmiklós, Bázakerettye, Bánokszentgyörgy, Letenye, Szepetnek, Kotor, Muracsány, Muragárdony, Muraszerdahely	Légrad, Alsódomború, Perlak, Csáktornya, Siridóvár, Drávavásárhely
IV. Pécs	Pécs	Pécs	Pécs	Pellérd, Szabadszentmihály, Véménd, Máriakéménd, Dunaszekcső, Egerág, Siklós, Diósvizlő, Baksa	Drávaszabolcs, Vajszló, Sellye
		Mohács	Mohács	Mohács, Dályok, Németboly, Vilmány, Magyarboly, Laskó, Pálmónostor, Hercegszöllős, Kiskőszeg	Beremend, Dárda, Kiácsfalu, Petárda, Kopács
		Szigetvár	Szigetvár	Szigetvár, Németlad, Nagydobsza, Dencsháza, Szulok, Csokonyavisonta	Drávafok, Babócsa, Barcs, Lakocsa
	Kaposvár	Kaposvár	Kaposvár	Nagyatád, Somogyaszob, Felsőseged, Lábod	Vízvár
		Marcali	Marcali	Curgó, Inke, Iharosberény, Somogy-szentmiklós	Zákány, Berzence
	Szekszárd	Szekszárd	Szekszárd	Bátaszék, Bata	
V. Szeged	Szentes	Makó	Makó	Pitvaros, Földeák, Püspökléle, Tápé, Horgos, Pusztamérges, Sándorfalva, Algyő	Makó, Apátfalva, Csanádpalota, Kiszombor, Szőreg, Kübekháza, Deszk
	Zombor	Zombor	Zombor	Zombor, Regöcs, Hercegszántó, Nagybaracska, Bezdán, Őrszállás, Csonoplya, Ószivác, Apatin, Monostorszeg, Sztapár, Hódság, Pincéd, Bacs	Szond, Gombos, Vajszka
		Szabadka	Szabadka	Szabadka, Kelebia, Tompa, Bajmok, Baja, Bácsbokod, Felsőszentiván, Bácsalmás, Katymár, Madaras, Jánosfalva, Mélykút	
	Újvidék	Újvidék	Újvidék	Újvidék, Bácsstóváros, Szépliget, Petróc, Temerin, Ókér, Kula, Újverbász, Torzsa, Cservenka, Zsablya, Csurog	Ófutak, Palánka, Dunabökény, Káty, Dunagálos, Tittel, Sajkásszentiván, Mózsor, Nádajla, Felsőkabbol, Sajkásgyörgye

Kerület	Osztály	Szárny	Szakasz	Őrs határövében	Őrs a határvonal mellett
-	-	Zenta	Zenta	Bácbstopolya, Bácskossuthfalva, Bácsfeketehegy, Kishegyes, Csantavér, Szenttamás	Zenta, Manonos, Oromhegyes, Ada, Mohol, Óbecse, Péterréve, Bácsföldvár
VI. Debrecen	Debrecen	Berettyóújf.	Berettyóújf.	Biharkeresztes, Berekböszörmény, Pocsaj, Komádi, Sarkad, Biharugra, Zsadány, Okány	Kötegyán, Cséffa, Nagyszalonta
	Szolnok	Gyula	Gyula	Doboz, Kétegyháza, Újkígyós, Békés	Gyula, Gyulavár
		Orosháza	Orosháza	Tótkomlós, Medgyesháza, Almáska-marás, Mezőkovácsháza, Kunágota, Magyarbánhegyes, Csanádapáca	Battonya, Dombegyháza, Kevermes, Elek, Mezőhegyes
VII. Miskolc	Miskolc	Miskolc	Miskolc	Ónod	
		Ózd	Ózd	Bánréve, Hangony	
	Eger	Rimaszombat	Rimaszombat	Ajnácskő, Feled, Rimaszéc, Tornalja, Szilice	Rimaszombat, Osgyán, Bátka, Krasznahorkaváralja, Rozsnyó, Pelsőc, Jolsva, Harpács
	Balassagyarmat	B.gyarmat	B.gyarmat	Balassagyarmat, Érsekvadkert, Ipolytarnóc, Cserhátsurány, Nagyoroszi, Diósjenő, Ipolyság, Ipolyszakállós, Ipolypásztó, Ipolyvisk	Zsély, Csáb, Ipolynyék, Déménd, Palást,
		Salgótarján	Salgótarján		Losonc, Vilke, Csalár
VIII. Kassa	Kassa	Kassa	Kassa	Nagyida, Szepsi, Semse, Jablonca, Bodvaszilás, Szin	Garbóc, Bogdány, Kassa, Eszkáros, Pálháza, Jászó, Torna
		S.aljaújhely	S.aljaújhely	Sátoraljaújhely	Alsómihályi, Bodzásújlak, Nagykövesd
	Ungvár	Ungvár	Ungvár	Ungvár, Ökemence, Sziurte, Csap, Örös, Ordarma, Királyhelme, Tiba, Nagyszelmenc	Szobránc, Nagykapos, Remetevasvár, Deregnő, Tenke
		N.berezna	N.berezna	Nagyberezna, Ublya, Csernomoldva, Csontos, Lyuta, Percseny, Bercsényifalva, Poroskó, Turjaremete	Utcás, Taksány, Nagypolány, Malomrét, Uzsok
	Beregszász	Beregszász	Beregszász	Dolma, Kovácsrét, Bilke, Ilosva, Hátmege	
		Nagyszőlős	Nagyszőlős	Nagyszőlős, Tiszaújlak, Tiszabökény, Salánk, Magyarkomját, Nagyrákócz, Felsőveresmart, Nagytarna, Turc, Túrterebes, Feketeardó, Halmi, Királyháza	
		Munkács	Munkács	Frígyesfalva, Szolyva, Polena, Szentmiklós	Alsóverceke, Volóc, Zsdenyova
	Máramarossziget	Máramarossziget	Máramarossziget	Máramarossziget, Rónaszék, Bárdfalva, Hernecs, Aknasugatag, Aknaszlatina, Hosszúmező, Técs, Visk, Alsóapsa, Irhóc, Alsóneresznice, Dombó, Taracköz, Felsőapsa	Királymező, Németmokra
		Huszt	Huszt	Huszt, Szeklence, Bustyaháza, Kövesliget, Talaborfa, Alsókalocsa, Lípese, Alsóbisztra, Ökörmező	Alsószinevér, Pilinec, Majdánka
		Felsővisó	Felsővisó	Majszi, Petrova, Dragomérfalva, Izaszacsal, Rozális, Szurdok, Trebusafejérpatak, Rahó, Tiszaborkút, Nagybocksó, Gyertyánliget	Felsővisó, Borsa, Havasmező, Tiszabogdány, Körösmező
IX. Kolozsvár	Kolozsvár	Kolozsvár	Kolozsvár	Bonchida, Felsőzsuk, Kajántó, Kolozsborsa, Páncélcseh, Magyarfordorháza	Kolozsvár, Magyarkakus, Gyalu, Apahida, Kolozs, Gyulatelek
		Bánffyhunad	Bánffyhunad	Alsófüld, Váralmás, Középlak, Magyarzsombor, Kissebes, Csucs, Egeres, Hidalmás, Nagyesküllő, Magyarnádas, Drag, Nádasszentmihály	Bánffyhunad, Köröső
	Nagyvárad	Nagyvárad	Nagyvárad	Nagyvárad, Biharpüspöki, Köröstarján, Nagykeréki, Élesd, Nagybaród, Körösgégyény, Margitta, Berettyószéplak, Papfalva, Feketeerdő, Felsőderna, Micske, Székelyhíd, Bihar-diószeg, Szentjobb, Nagyléta, Bihar	Félixfürdő, Mezőtelegd, Fugyivásárhely, Váradles, Cecke, Rév, Barátka, Jádremete

Kerület	Osztály	Szárny	Szakasz	Őrs határőrvben	Őrs a határvonal mellett
				félegyháza, Magymádfalva, Szóvárhegy, Szalárd	
	Szatmárnémeti	Nagybánya	Nagybánya	Nagybánya, Alsófermezely, Kapnikbánya, Misztófalú, Nagysomkút, Kővárhosszúfalva, Nagynyíres, Erdőszáda, Kápolnokmonostor, Avasújvár, Avasfelsőfalva, Bikszád, Komorzán	
	Dés	Dés	Dés	Dés, Pecsétszeg, Retteg, Négerfalva, Alparét, Bálványosváralja, Kackó, Magyarláros, Sztrojkafalva, Oláhláros, Felsőszöcs, Erzsébetbánya, Nagyilonda, Semesnye, Léka, Ködmönös, Galgó	
		Szamosújvár	Szamosújvár	Szamosújvár, Nagyiklód, Szék, Esztény, Kékes, Szentmárton, Szépkönyérszentmárton, Bethlen, Nagdebrek, Ispánmező, Apanagyfalva, Sajómagyaros	Cege, Búza
	Zilah	Zilah	Zilah	Zilah, Szilágygörcsön, Szilágyballa, Vármező, Aldegregy, Zsibó, Szurduk, Csákiigorbó, Nagygoroszló, Szamosudvarhely, Szilágycseh, Sülecmed, Szilágyillésfalva, Egerhát, Felsőszivágy	
Sz.somlyó		Sz.somlyó	Szilágysomlyó, Szilágynagyfalva, Kémer, Ipp, Halmosd, Kraszna, Alsóvalkó, Csizér		
X. Marosvásárhely	Marosvásárhely	M.vásárhely	M.vásárhely	Marosvásárhely, Marosszentgyörgy, Mezőcsávás, Erdőszentgyörgy, Makfalva, Nyárádszereda, Nyárádmagyaros, Szováta, Nyárádremete	Mezőörményes, Mezőrűcs, Mezőbánd, Ákosfalva, Medgyesfalva, Balavásár, Bordos
		Szászrégen	Szászrégen	Szászrégen Bátor, Marosvécs, Vajdaszentivány, Gernyeszeg, Radnótfája, Libánfalva, Görgényszentimre, Laposnya, Gödemesterháza, Palotailva, Rátosnya, Déda	Teke, Tancs, Maroshévíz
	Beszterce	Beszterce	Beszterce	Beszterce, Alsóbalászfalva, Nagydemeter, Jád, Kisdemeter, Aszubeszterce, Borgóprund, Borgótiha, Sőfalva, Nagysajó, Szászlekenye, Galacfalva, Bilak, Monorfalva	Tihuca, Dornavölgy, Mezőszentmihálytelke
		Naszód	Naszód	Naszód, Magyarbereg, Zágra, Telcs, Romoly, Oradna, Oláhszentgyörgy, Várórja, Kisilva	Kosna, Nagyilva, Radnolajosfa
	Csíkszereda	Csíkszereda	Csíkszereda	Csíkszereda, Csíkszentkirály, Csíkszentsimon, Tusnád, Szépvíz, Médéfalva, Karcfalva, Csíkszentdomokos, Csíkszentmárton, Csíkszentgyörgy	Kostelek, Gyimesközéplek, Gyimesbükk, Barackostelep, Kásonújfalva, Kőker, Kásonaltiz, Csobányos
		Gyergyószentmiklós	Gyergyószentmiklós	Gyergyószentmiklós, Vasláb, Gyergyósomafalva, Szármegy, Gyergyódos, Ditró, Gyergyóremete, Borszék	Gyergyódomok, Gyergyóbékés, Gyergyótölgyes, Belbor
	Sepsiszentgyörgy	Sepsiszentgyörgy	Sepsiszentgyörgy	Gidófalva, Maksa, Szárazajta, Nagybacon, Málnás, Sepsebükkszád, Bibarcfalva	Élőpatak, Illésfalva, Uzon, Nagyborosnyó, Barót, Nagyajta
		Kézdivásárhely	Kézdivásárhely	Kézdivásárhely, Kézdiszentlélek, Torja, Dálnok, Kovászna, Barátos	Bereck, Sósmező, Esztelnek, Ozsdola, Kommandó, Zabola, Gelence, Zágón
	Székelyudvarhely	Székelyudvarhely	Székelyudvarhely	Székelyudvarhely, Farkaslaka, Zetelaka, Oroszhegy, Székelyvarság, Szentegyházfalva, Oklánd, Homoródszentmárton, Lővéte	Homoródszentpál, Székelyzsombor, Vargyas
		Székelykeresztúr	Székelykeresztúr		Székelykeresztúr, Nagygálambfalva, Bögöz, Székelydála, Kissolymos
10	29	550	55	457	218

Forrás: PARÁDI József: A magyar állam határőrizete 1920-1941. Hadtudományi kandidátusi értekezés. (MTA). Kézirat. Budapest, 1990. 544–551. p.